

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. rugsėjo 14 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo reikalavimai – Direktyva 2013/32/ES – 9 straipsnis – Teisė likti valstybėje narėje, kol nagrinėjamas prašymas – Direktyva 2013/33/ES – 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktai – Sulaikymas – Tapatybės arba pilietybės tikrinimas – Informacijos, kuria grindžiamas tarptautinės apsaugos prašymas, nustatymas – Galiojimas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 6 ir 52 straipsniai – Apribojimas – Proporcingumas“

Byloje C-18/16

dėl *Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem* (Harleme posėdžiaujantis Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai) 2016 m. sausio 13 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2016 m. sausio 13 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

K.

prieš

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz (pranešėjas), teisėjai E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe ir C. Lycourgos,

generalinė advokatė E. Sharpston,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir M. Noort,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs ir C. Pochet,
- Estijos vyriausybės, atstovaujamos K. Kraavi-Käerdi,
- Airijos, atstovaujamos E. Creedon, L. Williams ir A. Joyce,
- Europos Parlamento, atstovaujamo T. Lukácsi ir R. van de Westelaken,

* Proceso kalba: nyderlandų.

– Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos M. Chavier, F. Naert ir K. Pleśniak,
– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande, H. Krämer ir G. Wils,
susipažinęs su 2017 m. gegužės 4 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (OL L 180, 2013, p. 96), 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktų galiojimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant K. ir *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie* (valstybės saugumo ir teisingumo sekretorius, Nyderlandai) ginčą dėl K. sulaikymo.

Teisinis pagrindas

EŽTK

- 3 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 5 straipsnio „Teisė į laisvę ir saugumą“ 1 dalyje nustatyta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą. Niekam laisvė negali būti atimta kitaip, kaip šiais atvejais, ir įstatymo nustatyta tvarka:

<...>

- f) kai asmuo teisėtai sulaikomas ar kalinamas dėl to, kad negalėtų be leidimo įvažiuoti į šalį, arba kai yra pradėtas asmens išsiuntimo ar išdavimo kitai valstybei procesas.“

Sąjungos teisė

Chartija

- 4 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 6 straipsnyje „Teisė į laisvę ir saugumą“ nustatyta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą.“

- 5 Chartijos 52 straipsnis „Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas“ išdėstytas taip:

„1. Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

<...>

3. Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių [EŽTK] garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata nekliudo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.

<...>

7. Sąjungos ir valstybių narių teismai skiria deramą dėmesį išaiškinimams, kurie yra parengti siekiant nubrėžti šios Chartijos aiškinimo gaires.“

Direktyva 2011/95/ES

- 6 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) 4 straipsnis „Faktų ir aplinkybių vertinimas“ suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės gali laikyti, kad prašytojas privalo kuo greičiau pateikti visą informaciją tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti. Valstybės narės pareiga – bendradarbiaujant su prašytoju įvertinti atitinkamą su prašymu susijusią informaciją.

2. 1 dalyje nurodyta informacija – prašytojo pareiškimai ir visi jo turimi dokumentai, susiję su jo amžiumi, biografijos faktais, įskaitant atitinkamų giminaičių amžių ir biografijos faktus, tapatybę, pilietybę (-ėmis), šalimi (-is) ir vieta (-omis), kurioje (-se) anksčiau gyveno, ankstesniais prieglobsčio prašymais, kelionės maršrutais, kelionės dokumentais ir tarptautinės apsaugos prašymo teikimo priežastimis.

<...>“

Direktyva 2013/32/ES

- 7 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60) 2 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

- c) prašytojas – tarptautinės apsaugos paprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nėra priimtas galutinis sprendimas;

<...>

- p) likti valstybėje narėje – likti valstybės narės, kurioje buvo paprašyta tarptautinės apsaugos arba kurioje prašymas yra nagrinėjamas, teritorijoje, įskaitant pasienį ar tranzito zonas;

<...>“

- 8 Direktyvos 2013/32 9 straipsnio „Teisė likti valstybėje narėje prašymo nagrinėjimo metu“ 1 dalyje numatyta:

„Tik taikant šią tvarką prašytojams leidžiama pasilikti valstybėje narėje iki tol, kol sprendžiančioji institucija priima sprendimą pagal pirmosios instancijos procedūras, nustatytas III skyriuje. Ši teisė pasilikti nesuteikia teisės į leidimą gyventi šalyje.“

- 9 Šios direktyvos 13 straipsnio „Prašytojų pareigos“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės prašytojams nustato pareigą bendradarbiauti su kompetentingomis institucijomis nustatant jų tapatybę ir kitą Direktyvos 2011/95/ES 4 straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją. <...>“

Direktyva 2013/33

- 10 Direktyvos 2013/33 2, 12, 15, 17, 20 ir 35 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(2) bendra prieglobsčio politika, įskaitant bendrą Europos prieglobsčio sistemą, yra Europos Sąjungos tikslo laipsniškai sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kuri būtų atvira tiems, kurie dėl susiklosčiusių aplinkybių teisėtai ieško apsaugos Sąjungoje, neatskiriama dalis. <...>

<...>

(12) prašytojų priėmimo sąlygų suderinimas turėtų padėti apriboti antrinę prašytojų migraciją, kuriai daro įtaką jų priėmimo sąlygų įvairovė;

<...>

(15) prašytojų sulaikymas turėtų būti taikomas pagal pamatinį principą, kad asmuo neturėtų būti sulaikomas vien dėl to, kad jis prašo tarptautinės apsaugos, visų pirma pagal tarptautinius teisinius valstybių narių įsipareigojimus ir pagal [1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytos Konvencijos dėl pabėgėlių statuso (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, 1954, Nr. 2545), papildytos 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu], 31 straipsnį. Prašytojai gali būti sulaikomi tik šioje direktyvoje labai aiškiai apibrėžtomis išimtinėmis aplinkybėmis, laikantis būtinumo ir proporcingumo principų, kiek tai susiję su tokio sulaikymo pobūdžiu ir tikslu. Sulaikytam prašytojui turėtų būti suteikta galimybė veiksmingai naudotis reikiamomis procedūrinėmis garantijomis, kaip antai teismine gynyba nacionalinėje teisminėje institucijoje.

<...>

(17) šioje direktyvoje nustatytos sulaikymo priežastys neturi poveikio kitoms sulaikymo priežastims, be kita ko, sulaikymo priežastims pagal baudžiamojo proceso sistemą, kurios yra taikomos pagal nacionalinę teisę ir yra nesusijusios su trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės tarptautinės apsaugos prašymu;

<...>

(20) siekiant geriau užtikrinti fizinę ir psichologinę prašytojų neliečiamybę, sulaikymas turėtų būti krašutinė priemonė ir gali būti taikomas tik po to, kai buvo tinkamai išnagrinėtos visos su laisvės atėmimu nesusijusios sulaikymui alternatyvios priemonės. Taikant bet kurią sulaikymui alternatyvią priemonę turi būti gerbiamos prašytojų pagrindinės žmogaus teisės.

<...>

(35) šioje direktyvoje gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažįstamų visų pirma [Chartijoje]. Šia direktyva visų pirma siekiama užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui bei skatinti Chartijos 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 ir 47 straipsnių taikymą, ir ji turi būti atitinkamai įgyvendinta.“

11 Direktyvos 2013/33 2 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

b) prašytojas – tarptautinės apsaugos pasiprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nėra priimtas galutinis sprendimas;

<...>

h) sulaikymas – kai valstybė narė izoliuotai laiko prašytoją tam tikroje vietoje, kur prašytojo judėjimo laisvė yra atimta;

<...>“

12 Šios direktyvos 8 straipsnis „Sulaikymas“ išdėstytas taip:

„1. Valstybės narės negali sulaikyti asmens vien dėl to, kad jis yra prašytojas pagal direktyvą [2013/32].

2. Įrodžiusios, kad tai būtina, ir kiekvieną atvejį vertindamos individualiai, valstybės narės gali sulaikyti prašytoją, jeigu neįmanoma veiksmingai taikyti kitų švelnesnių alternatyvių priemonių.

3. Prašytoją galima sulaikyti tik šiais atvejais:

a) siekiant nustatyti arba patikrinti jo tapatybę arba pilietybę;

b) siekiant nustatyti tuos elementus, kuriais grindžiamas jo tarptautinės apsaugos prašymas, kurie asmens nesulaikius negalėtų būti gauti, ypač jei yra pavojus, kad prašytojas pasislėps;

<...>

e) kai tai būtina nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai užtikrinti;

<...>

Sulaikymo pagrindai nustatomi nacionalinėje teisėje.

4. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinėje teisėje būtų nustatytos sulaikymui alternatyvias priemones reglamentuojančios normos, pavyzdžiui, įpareigojimas reguliariai prisistatyti į atitinkamas institucijas, užstatas finansinės garantijos pavidalu arba pareiga neišvykti iš nustatytos vietos.“

13 Direktyvos 2013/33 9 straipsnyje „Sulaikytiems prašytojams teikiamos garantijos“ įtvirtinta:

„1. Prašytojas sulaikomas tik kuo trumpiau, o laikomas sulaikytas tik tol, kol taikomi 8 straipsnio 3 dalyje nustatyti pagrindai.

Su 8 straipsnio 3 dalyje nustatytais sulaikymo pagrindais susijusios administracinės procedūros vykdomos deramai kruopščiai. Sulaikymo trukmės pratęsimo negalima pateisinti ne dėl prašytojo kaltės ilgai trunkančiomis administracinėmis procedūromis.

2. Įsakymą sulaikyti prašytoją raštu parengia teisminės arba administracinės institucijos. Įsakyme sulaikyti nurodomos faktinės ir teisinės sulaikymo priežastys, kuriomis grindžiamas sulaikymas.

3. Jeigu įsakymą sulaikyti priima administracinės institucijos, valstybės narės užtikrina, kad *ex officio* ir (arba) prašytojo prašymu būtų skubiai įvykdytas teisminis sulaikymo teisėtumo peržiūrėjimas. Kai toks peržiūrėjimas vykdomas *ex officio*, jis atliekamas kiek įmanoma greičiau po sulaikymo pradžios. Kai jis vykdomas prašytojo prašymu, jis atliekamas kiek įmanoma greičiau po to, kai buvo pradėtos atitinkamos procedūros. Šiuo tikslu valstybės narės nacionalinėje teisėje nustato laikotarpį, per kurį turi būti įvykdytas teisminis peržiūrėjimas *ex officio* ir (arba) teisminis peržiūrėjimas prašytojo prašymu.

Jei, atlikus teisminį peržiūrėjimą, sulaikymas laikomas neteisėtu, atitinkamas prašytojas nedelsiant paleidžiamas.

4. Sulaikyti prašytojai nedelsiant raštu jiems suprantama kalba arba kalba, kurią, kaip pagrįstai manoma, jie supranta, informuojami apie sulaikymo priežastis ir nacionalinėje teisėje nustatytą įsakymo sulaikyti apskundimo tvarką, taip pat apie galimybę prašyti skirti nemokamą teisinę pagalbą ir atstovavimą.

5. Teisminė institucija pagrįstais laiko tarpais *ex officio* ir (arba) susijusio prašytojo prašymu peržiūri sulaikymą, visų pirma, kai jis pratęsiamas, kai atsiranda svarbių aplinkybių arba gaunama naujos informacijos, kuri gali turėti poveikio sulaikymo teisėtumui.

<...>“

Nyderlandų teisė

- 14 *Vreemdelingenwet 2000* (2000 m. Užsieniečių įstatymas, toliau – Užsieniečių įstatymas) 8 straipsnyje nustatyta:

„Užsienietis turi teisę teisėtai gyventi Nyderlanduose tik tuomet, jei:

<...>

- f) iki sprendimo dėl prašymo [išduoti leidimą laikinai gyventi valstybėje (suteikti prieglobstį)] priėmimo dienos užsienietis nepalydimas prie sienos remiantis šiuo įstatymu ar pagal šį įstatymą priimta nuostata arba teismo sprendimu, kol nepriimtas sprendimas dėl prašymo;
- h) iki sprendimo dėl prieštaravimo arba skundo priėmimo pagal šį įstatymą arba remiantis šiuo įstatymu arba teismo sprendimu užsienietis nepalydimas prie sienos, kol nepriimtas sprendimas dėl jo prieštaravimo arba skundo;

<...>“

- 15 Užsieniečių įstatymo 28 straipsnyje išdėstyta:

„Ministro kompetencijai priklauso:

patenkinti prašymą suteikti laikiną leidimą gyventi;

<...>“

16 Užsieniečių įstatymo 59b straipsnyje numatyta:

„1. Pagal 8 straipsnio f punktą teisėtai valstybėje esantis užsienietis, kai prašo [išduoti leidimą apsigyventi šalyje (suteikti prieglobstį)], gali būti sulaikytas ministro nurodymu, jei:

- a) sulaikymas reikalingas siekiant nustatyti užsieniečio tapatybę arba pilietybę;
- b) sulaikymas reikalingas siekiant užtikrinti įrodymus, kurių reikia nagrinėjant prašymą suteikti laikiną leidimą gyventi, kaip jis suprantamas pagal 28 straipsnį, ypač kai yra pavojus, kad įrodymai gali išnykti;

<...>

2. 1 dalies a, b arba c punktuose nurodytais atvejais sulaikymas trunka daugiausia keturias savaites, išskyrus atvejus, kai taikomas Užsieniečių įstatymo 39 straipsnis. Šiuo atveju sulaikymas daugiausia trunka šešias savaites.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 17 Ieškovas pagrindinėje byloje, trečiosios šalies pilietis, 2015 m. lapkričio 30 d. iš Vienos (Austrija) atskrido į Amsterdamo Schipholio (Nyderlandai) oro uostą. Tą pačią dieną jis ketino toliau skristi į Edinburgą (Jungtinė Karalystė).
- 18 Atliekant dokumentų patikrą prieš įlaipinant į lėktuvą, skrendantį į Edinburgą, kilo įtarimų, kad jis naudojasi suklastotu pasu, todėl jis buvo sulaikytas.
- 19 2015 m. gruodžio 15 d. baudžiamųjų bylų teismas pripažino prokuratūros vykdytą ieškovo pagrindinėje byloje persekiojimą nepriimtiniu. Remiantis 2015 m. gruodžio 16 d. „įsakymu nedelsiant paleisti“ buvo nurodytą jį paleisti.
- 20 2015 m. gruodžio 17 d. ieškovas pagrindinėje byloje pateikė prieglobsčio prašymą. Tos pačios dienos sprendimu jis buvo sulaikytas pagal Užsieniečių įstatymo 59b straipsnio 1 dalies a ir b punktus, kuriais perkelti Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktai. Šis sprendimas buvo pagrįstas tuo, kad reikėjo sulaikyti siekiant nustatyti ieškovo tapatybę arba pilietybę ir informaciją, būtiną vertinant jo prašymą, nes buvo pavojus, kad jis pasislėps.
- 21 2015 m. gruodžio 17 d. ieškovas pagrindinėje byloje apskundė sprendimą jį sulaikyti ir pareikalavo atlyginti žalą.
- 22 Per prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo posėdį 2015 m. gruodžio 28 d. K. buvo vieną kartą išklaustas dėl jo prieglobsčio prašymo, bet sprendimas dėl to dar nebuvo priimtas. Taigi prašymo priimti prejudicinį sprendimą paskelbimo dieną nebuvo priimtas sprendimas šį asmenį grąžinti.
- 23 Pagrindinėje byloje K. tvirtina, kad Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktai prieštarauja EŽTK 5 straipsniui, todėl ir Chartijos 6 straipsniui.
- 24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia pagrindinės bylos ir bylos, kurioje priimtas 2016 m. vasario 15 d. Sprendimas N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84), susijusios su šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto galiojimu, panašumą.

- 25 Pateikdamas argumentus, analogiškus, išdėstytiems *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai) byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia dėl tos pačios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktų galiojimo atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį.
- 26 *Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem* (Harleme posėdžiaujantis Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai), kaip ir *Raad van State* (Valstybės Taryba), nurodo, kad, pirma, remiantis Su pagrindinių teisių chartija susijusiais paaiškinimais (OL C 303, 2007, p. 17), Chartijos 6 straipsnyje numatytos teisės atitinka EŽTK 5 straipsniu užtikrinamas teises ir kad pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį jų esmė ir taikymo sritis yra tokia pati. Todėl apribojimai, kurie gali būti joms teisėtai nustatyti, negali viršyti leidžiamų pagal EŽTK 5 straipsnio formuluotę.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, antra, 2015 m. rugsėjo 22 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo *Nabil ir kt. prieš Vengriją* (CE:ECHR:2015:0922JUD006211612) 29 punktą, pagal kurį laisvės atėmimas pagal EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto sakinio antrą dalį pateisinamas tik tuomet, kai vyksta išsiuntimo arba išdavimo procedūra. Jeigu ji nėra vykdoma taip kruopščiai, kaip reikalaujama, sulaikymas nėra pateisinamas pagal EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punktą. Pagrindinėje byloje šiuo metu nevykdoma išsiuntimo arba išdavimo procedūra.
- 28 Šiomis aplinkybėmis *rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem* (Harleme posėdžiaujantis Hagos apylinkės teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:
- „Ar Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktai suderinami su Chartijos 6 straipsniu:
- 1) kai trečiosios šalies pilietis buvo sulaikytas pagal šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktus ir pagal Direktyvos 2013/32 9 straipsnį jis turi teisę likti valstybės narės teritorijoje, kol pirmojoje instancijoje bus priimtas sprendimas dėl jo prašymo suteikti prieglobstį; ir
 - 2) atsižvelgiant į Su pagrindinių teisių chartija susijusius paaiškinimus, kad apribojimai, kurie gali būti teisėtai taikomi Chartijos 6 straipsnyje numatytoms teisėms, negali viršyti pagal EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punktą leidžiamų apribojimų, ir į EŽTT pateiktą šios nuostatos išaiškinimą, visų pirma, 2015 m. rugsėjo 22 d. Sprendime *Nabil ir kt. prieš Vengriją* (CE:ECHR:2015:0922JUD006211612), pagal kurį prieglobsčio prašytojo sulaikymas nesuderinamas su EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punktu, jei toks sulaikymas nebuvo taikytas siekiant išsiųsti?“
- 29 2016 m. vasario 1 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pranešė Teisingumo Teismui, kad 2016 m. sausio 25 d. sprendimu paskelbė ieškovo pagrindinėje byloje pareikštą ieškinį dėl galiojančios sulaikymo priemonės pagrįstu ir nurodė šią priemonę panaikinti nuo tos datos.

Procesas Teisingumo Teisme

- 30 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašymu paskirta kolegija išnagrinėjo klausimą dėl būtinybės šią bylą nagrinėti taikant Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą. 2016 m. vasario 1 d. ši kolegija, išklausiusi generalinę advokatę, nusprendė netenkinti šio prašymo.

Dėl prejudicinio klausimo

- 31 Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismo išnagrinėti Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktų galiojimą atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį.

- 32 Visų pirma reikia priminti, kad nors, kaip patvirtina ESS 6 straipsnio 3 dalis, EŽTK pripažįstamos pagrindinės teisės sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus ir nors pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį Chartijoje įtvirtintoms teisėms, atitinkančioms EŽTK užtikrinamas teisės, suteikiama ta pati prasmė ir apimtis kaip suteikta minėtos konvencijos, pastaroji, kol Sąjunga prie jos neprisijungė, nėra į jos teisės sistemą formaliai integruota teisės priemonė (2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 44 punktą ir 2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Orsi ir Baldetti*, C-217/15 ir C-350/15, EU:C:2017:264, 15 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija). Taigi, sprendžiant Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktų galiojimo klausimą reikia remtis tik pagrindinėmis teisėmis, kurias užtikrina Chartija (šiuo klausimu žr. 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 46 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2016 m. liepos 28 d. Sprendimo *Conseil des ministres*, C-543/14, EU:C:2016:605, 23 punktą).
- 33 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad pagal šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktus leidžiama sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją siekiant nustatyti prašytojo tapatybę ar pilietybę arba nustatyti prieglobsčio prašymo informaciją, kurios negalima gauti nesulaikius, ypač jei yra pavojus, kad prašytojas slėpsis. Šioje nuostatoje, pagal kurią leidžiama tokia priemonė, numatytas apribojimas naudotis Chartijos 6 straipsnyje įtvirtinta teise į laisvę.
- 34 Remiantis Chartijos 52 straipsnio 1 dalimi, bet koks apribojimas naudotis šios Chartijos pripažintomis teisėmis ir laisvėmis turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti jų esmės. Laikantis proporcingumo principo apribojimai naudotis šiomis teisėmis ir laisvėmis galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrojo intereso tikslus arba reikalingi tam, kad būtų apsaugotos kitų asmenų teisės ir laisvės.
- 35 Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad apribojimas naudotis teise į laisvę, numatytas Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktuose, yra numatytas Sąjungos teisėkūros procedūra priimtame akte ir neturi įtakos Chartijos 6 straipsnyje įtvirtintos teisės į laisvę esmei. Šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktai nedaro poveikio šios teisės užtikrinimui ir, kaip matyti iš minėtos nuostatos formuluotės ir šios direktyvos 15 konstatuojamosios dalies, valstybėms narėms suteikia įgaliojimus sulaikyti prieglobsčio prašytoją tik dėl jo asmeninio elgesio ir toje pačioje nuostatoje numatytomis išimtinėmis aplinkybėmis, kurios, be kita ko, turi atitikti visas minėtos direktyvos 8 ir 9 straipsniuose numatytas sąlygas (pagal analogiją žr. 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 51 ir 52 punktus).
- 36 Generalinė advokatė savo išvados 56 ir 58 punktuose nurodė, kad iš SESV 78 straipsnio matyti, kad geras bendros Europos prieglobsčio sistemos veikimas, pagrįstas valstybėms narėms bendrų kriterijų taikymu, yra Sąjungos pripažintas bendrojo intereso tikslas. Be to, remiantis Direktyvos 2013/33 2 konstatuojamąja dalimi, ši sistema padeda pasiekti Sąjungos tikslą laipsniškai sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę asmenims, kurie, aplinkybių verčiami, teisėtai ieško apsaugos Sąjungoje. Vadinas, priemonė, pagrįsta šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktuose išdėstytais pagrindais, atitinka tikslą užtikrinti gerą bendros Europos prieglobsčio sistemos veikimą, nes taikant šią priemonę leidžiama identifikuoti asmenis, kurie prašo tarptautinės apsaugos, ir, jeigu jie atitinka sąlygas gauti tokią apsaugą, neigiamu atveju išvengti to, kad jie neteisėtai atvyktų į Sąjungos teritoriją ir joje būtų.
- 37 Dėl konstatuoto ribojimo proporcingumo reikia priminti, kad remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad Sąjungos institucijų aktai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti, turint omenyje, kad jų sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams (2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 54 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Pesce ir kt.*, C-78/16 ir C-79/16, EU:C:2016:428, 48 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 38 Vertinant šio ribojimo proporcingumą, reikia atsižvelgti į tai, kad pagal Direktyvos 2013/32 13 straipsnio 1 dalį tarptautinės apsaugos prašytojai turi pareigą bendradarbiauti su kompetentingomis institucijomis, pavyzdžiui, nustatant jų tapatybę, pilietybę ir pagrindus, kuriais grindžiami jų prašymai, o tai apima, jei įmanoma, prašomų dokumentų ir prireikus paaiškinimų ir informacijos pateikimą.
- 39 Šiomis aplinkybėmis prašytojo sulaikymas siekiant nustatyti arba patikrinti jo tapatybę arba pilietybę ar nustatyti pagrindus, kuriais grindžiamas jo tarptautinės apsaugos prašymas, kurių negalima nustatyti jo nesulaikius, ypač jeigu kyla pavojus, kad jis slėpsis, leidžia išlaikyti prašytoją nacionalinių institucijų žinioje, kad, be kita ko, jos jį išklaustų ir taip padėtų užkirsti kelią galimam antriniam prašytojų judėjimui, nurodytam Direktyvos 2013/33 12 konstatuojamojoje dalyje, kaip to siekiama 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31) (šiuo klausimu žr. 2016 m. kovo 17 d. Sprendimo *Mirza*, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, 52 punktą). Tuo remiantis darytina išvada, kad ši priemonė dėl savo pačios pobūdžio yra tinkama geram bendros Europos prieglobsčio sistemos veikimui užtikrinti ir ją taikant galima prisidėti prie šio sprendimo 36 punkte nurodyto šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktais siekiamo tikslo įgyvendinimo.
- 40 Kalbant apie pagal šią nuostatą valstybėms narėms suteiktų įgaliojimų sulaikyti prieglobsčio prašytoją būtinumą, reikia pabrėžti, kad, atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnyje įtvirtintos teisės į laisvę svarbą ir į tokį šios teisės ribojimo tokia sulaikymo priemone sunkumą, naudojimosi ja apribojimais neturi viršyti to, kas griežtai būtina (2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 41 Šiuo klausimu tiek iš Direktyvos 2013/33 8 straipsnio formuluotės ir konteksto, tiek iš jo genezės aišku, kad įgyvendinant šiuos įgaliojimus turi būti laikomasi visų sąlygų, kuriomis siekiama griežtai apibrėžti tokios priemonės taikymo ribas.
- 42 Pirmą, Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje išsamiai išvardyti įvairūs sulaikymą pateisinantys pagrindai ir kiekvienas iš šių pagrindų atitinka konkretų poreikį ir yra savarankiško pobūdžio (šiuo klausimu žr. 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 59 punktą). Šiuo klausimu iš šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a punkto teksto matyti, kad prašytojui tokia priemonė gali būti taikoma tik tuomet, kai jis, nepaisydamas savo bendradarbiavimo pareigos, nepraneša savo tapatybės arba pilietybės ar nepateikia ją galinčių patvirtinti tapatybės dokumentų. Be to, iš 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos b punkto matyti, kad prašytojas gali būti sulaikytas tik tuomet, kai informacija, kuria grindžiamas jo tarptautinės apsaugos prašymas, „asmens nesulaikius negalėtų būti gauta, ypač jei yra pavojus, kad prašytojas pasislėps“.
- 43 Be to, Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje nurodyta, kad sulaikymo pagrindai nustatomi pagal nacionalinę teisę. Šiuo klausimu reikia priminti, kad kai pagal direktyvos nuostatas valstybėms narėms paliekama diskrecija nustatyti perkėlimo priemonės, kurios galėtų būti taikomos skirtingoms numanomoms situacijoms, valstybės narės, įgyvendindamos šias priemones, ne tik privalo savo nacionalinę teisę aiškinti taip, kad ji atitiktų konkrečią direktyvą, bet ir nesivadovauti tokiu jos aiškinimu, kuris pažeistų Sąjungos teisės sistemos saugomas pagrindines teises arba kitus bendruosius Sąjungos teisės principus (2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 60 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 44 Antra, Teisingumo Teismas jau konstatavo, kad kitose šios Direktyvos 2013/33 8 straipsnio dalyse nustatomi svarbūs apribojimai, taikomi valstybėms narėms suteiktai teisei vykdyti sulaikymą. Iš šios direktyvos 8 straipsnio 1 dalies matyti, kad valstybės narės negali sulaikyti asmens vien dėl to, kad jis pateikė tarptautinės apsaugos prašymą. Be to, šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad įsakymas sulaikyti galimas tik tada, kai tai atrodo būtina ir kai atskirai įvertinamas kiekvienas konkretus

atvejais, jeigu kitos švelnesnės prievartos priemonės negali būti veiksmingai taikomos. Pagal šios direktyvos 8 straipsnio 4 dalį valstybės narės užtikrina, kad nacionalinėje teisėje būtų nustatytos sulaikymui alternatyvias priemones reglamentuojančios normos, pavyzdžiui, įpareigojimas reguliariai atvykti į atitinkamas institucijas, sumokėti piniginių užstatą arba pareiga neišvykti iš nustatytos vietos (2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 61 punktą).

- 45 Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 1 dalyje taip pat nustatyta, kad prašytojas sulaikomas tik kuo trumpesnę laiką ir lieka sulaikytas tik tol, kol taikomi šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalyje nustatyti pagrindai. Be to, remiantis šios direktyvos 9 straipsnio 2–5 dalimis, priimant įsakymą sulaikyti turi būti laikomasi svarbių procedūrinių ir teisminių garantijų. Pagal minėtos direktyvos 9 straipsnio 2 ir 4 dalis šiame įsakyme reikia raštu nurodyti faktines ir teises jį pagrindžiančias priežastis, o prieglobsčio prašytojui turi būti suteikta tam tikra informacija kalba, kurią jis supranta, arba pagrįstai manoma, kad supranta. Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 3 ir 5 dalyse apibrėžiamos teisinės sulaikymo teisėtumo kontrolės taisyklės, kurias turi taikyti valstybės narės (2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 62 punktą).
- 46 Trečia, Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a–c punktuose numatyti sulaikymo pagrindai pagrįsti 2003 m. balandžio 16 d. Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija dėl prieglobsčio prašytojų sulaikymo priemonių ir 1999 m. vasario 26 d. Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro (UNHCR) parengtomis gairėmis dėl taikytinų kriterijų ir standartų, susijusių su prieglobsčio prašytojų sulaikymu, iš kurių 2012 m. priimtos redakcijos matyti, kad, pirma, sulaikymas yra išimtinė priemonė ir kad sulaikymas turi būti taikomas tik kaip krašutinė priemonė tuo atveju, kai nustatoma, kad jis yra būtinas, pagrįstas ir proporcingas teisėtam tikslui (šiuo klausimu žr. 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 63 punktą).
- 47 Neatrodė, kad šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktuose nustatyti naudojimosi Chartijos 6 straipsnyje užtikrinama teise apribojimais yra neproporcingi nurodytiems tikslams. Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a punkte, kaip ir b punkte, nustatyta pusiausvyra tarp siekiamo bendrojo intereso tikslo, t. y. gero bendros Europos prieglobsčio sistemos veikimo, leidžiančio suteikti tarptautinę apsaugą prašytojams, kuriems jos tikrai reikia, ir atmesti tų prašytojų, kurie neatitinka sąlygų ją gauti, prašymus, ir teisės į laisvę ribojimo pritaikius sulaikymo priemonę.
- 48 Nors siekiant gero bendros Europos prieglobsčio sistemos veikimo faktiškai reikalaujama, kad nacionalinės institucijos turėtų patikimą informaciją apie tarptautinės apsaugos prašytojo tapatybę arba pilietybę ir informaciją, kuria grindžiamas jo prašymas, šia nuostata pateisinamos tik tokios sulaikymo priemonės, dėl kurių priimtas įsakymas šioms nacionalinėms institucijoms kiekvienu konkrečiu atveju patikrinus, ar jos proporcingos siekiamiems tikslams. Atliekant tokį patikrinimą reikalaujama užtikrinti, kad būtų įvykdytos visos šio sprendimo 44–46 punktuose nurodytos sąlygos ir, be kita ko, kad kiekvienu atveju sulaikymas būtų taikomas kaip krašutinė priemonė. Be to, turi būti užtikrinama, kad šis sulaikymas jokių atvejų neviršytų trumpiausios galimos trukmės.
- 49 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad priimdamas Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktus Sąjungos teisės aktų leidėjas užtikrino tinkamą pusiausvyrą tarp, pirma, prieglobsčio prašytojo teisės į laisvę ir, antra, reikalavimų nustatyti jo tapatybę arba pilietybę arba nustatyti informaciją, kuria grindžiama jo prašymas, kaip to reikalaujama atsižvelgiant į gerą bendros Europos prieglobsčio sistemos veikimą.
- 50 Galiausiai reikia priminti, kad kadangi Chartijoje įtvirtintos teisės atitinka teises, užtikrinamas EŽTK, pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį siekiama užtikrinti būtiną Chartijoje įtvirtintų teisių, atitinkančių EŽTK užtikrinamas teises, darnumą, nedarant neigiamos įtakos Sąjungos teisės ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo autonomijai (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 28 d. Sprendimo *JZ*, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Vadinas, siekiant

išaiškinti Chartijos 6 straipsnį reikia atsižvelgti į EŽTK 5 straipsnio 1 dalį. Priimdamas Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktus Sąjungos teisės aktų leidėjas nepažeidė EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punktu suteikiamo apsaugos lygio.

- 51 Nors nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad jį pateikęs teismas klausia dėl EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto sakinio antros dalies poveikio minėto 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktams, šiame prašyme nėra informacijos, leidžiančios manyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos faktinės aplinkybės priklauso šios EŽTK nuostatos taikymo sričiai, ir nenurodyta, kokią įtaką 2015 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Nabil ir kt. prieš Vengriją* (CE:ECHR:2015:0922JUD006211612) gali turėti šioje byloje vertinant 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktus. Visiškai priešingai, dėl šiame sprendime pateiktos informacijos, kad dėl ieškovo pagrindinėje byloje nepriimtas sprendimas grąžinti, atrodo, galima daryti išvadą, kad nevyksta jo išsiuntimo arba išdavimo procedūra, kaip tai suprantama pagal minėto punkto sakinio antrą dalį.
- 52 Dėl EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto sakinio pirmoje dalyje įtvirtintos garantijos, kad niekam negali būti atimta laisvė, nebent asmuo teisėtai sulaikomas arba suimamas dėl to, kad negalėtų be leidimo įvažiuoti į šalį, kurią išaiškino Europos Žmogaus Teisių Teismas, reikia priminti, kad šia garantija neuždraudžiamos būtinos sulaikymo priemonės, kurių gali būti priimta dėl trečiųjų šalių piliečių, pateikusių tarptautinės apsaugos prašymus, jeigu tokios priemonės yra teisėtos ir įgyvendinamos sąlygomis, kurios atitinka tikslą apsaugoti asmenį nuo savivalės (šiuo klausimu žr. 2008 m. sausio 29 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo *Saadi prieš Jungtinę Karalystę*, CE:ECHR:2008:0129JUD001322903, 64–74 punktus ir 2015 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mahamed Jama prieš Maltą*, CE:ECHR:2015:1126JUD001029013, 136–140 punktus).
- 53 Taigi, iš argumentų, pateiktų nagrinėjant Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktų galiojimo atsižvelgiant į Chartijos 52 straipsnio 1 dalį klausimą, aišku, kad šios direktyvos nuostata, kurios taikymo sritis aiškiai apribota, atitinka šiuos reikalavimus.
- 54 Remiantis tuo, kas išdėstyta, į prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip: išnagrinėjus Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktus nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų paveikti šios nuostatos galiojimą atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį ir 52 straipsnio 1 ir 3 dalis.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 55 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

Išnagrinėjus 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo, 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktus nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų paveikti šios nuostatos galiojimą atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6 straipsnį ir 52 straipsnio 1 ir 3 dalis.

Parašai.